

DOBRE PRAKTYKI W ORGANIZACJACH POZARZĄDOWYCH :

: KLAPS :

KUŹNIA LIDERÓW I ANIMATORÓW
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ

Dobre praktyki w organizacjach pozarządowych

Lublin 2013

Wprowadzenie	5
I. Organizacje pozarządowe – pojęcie	7
II. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych sposobem zarządzania w Organizacji Pozarządowej (skrót NGO)	9
Zakład Aktywności Zawodowej Misericordia	10
III. Aktywizacja sportowa i kulturowa osób niepełnosprawnych sposobem zarządzania w NGO	11
Integracyjne Centrum Sportu i Rehabilitacji Start w Lublinie	12
IV. Dobre praktyki organizacji Non-profit dla osób w trudnej sytuacji materialnej i życiowej ...	13
Caritas Polska	13
V. NGO w obronie tradycji, kultury i historii Polski	15
Stowarzyszenie Studnia Pamięci	15
Łaszczowieckie Stowarzyszenie Oświatowe	16
VI. Wizyta Studyjna – Kraina Rumianku	17
Podsumowanie	19
Literatura	20

Wprowadzenie

W niniejszej publikacji przedstawiono przykłady dobrych praktyk w organizacjach pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego.

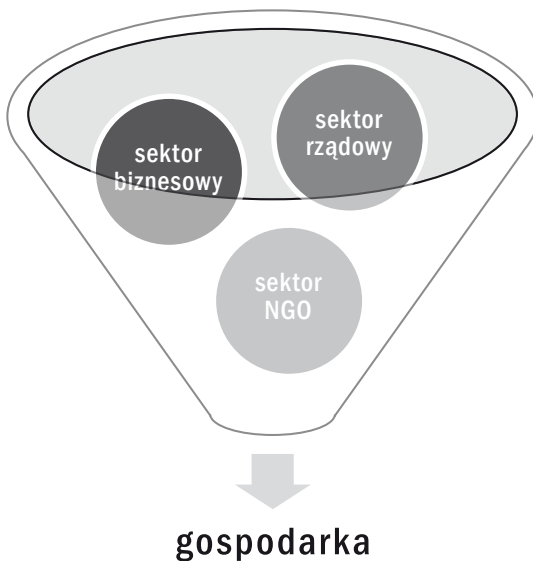
Przedmiotowe publikacje zostały wydane w ramach projektu „KLAPS – Kuźnia Liderów i Animatorów Przedsiębiorczości Społecznej” realizowanym przez Stowarzyszenie POSTIS z Lublina w partnerstwie ze Starostwem Powiatowym w Świdniku w okresie od 1 czerwca 2012 r. do 31 lipca 2013 r. Projekt współfinansowany został ze środków Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

W projekcie wzięło udział 60 przedstawicieli 30 organizacji pozarządowych, odbyły się wizyty studyjne w Centrum Wolontariatu w Lublinie oraz w przedsiębiorstwie społecznym, zorganizowano kilka Kawiarenek Ekonomii Społecznej oraz przeprowadzono 90 godzin doradztwa.

Nadrzędnym celem realizowanego projektu było wzmocnienie potencjału, wzrost kompetencji oraz efektywności działań podmiotów z terenu województwa lubelskiego reprezentujących III Sektor.

I. Organizacje pozarządowe – pojęcie

Odnosząc się do tradycyjnego, powszechnie przyjętego podziału gospodarki możemy wyróżnić następujące trzy jej sektory: pierwszy sektor, obejmujący działalność rządową, który tworzą takie podmioty jak osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej a także fundusze celowe, bezpośrednio podległe państwowym i samorządowym organom władzy publicznej. Drugi sektor gospodarki to tzw. sektor rynkowy, obejmujący wszelką działalność skierowaną dla osiągnięcia zysku. Będący przedmiotem naszego zainteresowania trzeci sektor gospodarki

tworzą różnego rodzaju organizacje pozarządowe, pełniące szeroko pojęte funkcje obywatelskie i społecznie użyteczne, nieangażujące dla osiągnięcia zysku¹. Tak więc obok instytucji państwa oraz przedsiębiorstw i prywatnych podmiotów, których działalność skierowana jest na osiągnięcie zysku (z ang. *for-profit*) istnieją organizacje, które nie stanowią elementu struktury państwa i, choć nie działają dla wypracowania pozytywnego zysku finansowego, dzięki realizacji celów statutowych niosą nieocenioną pomoc innym ludziom i przyczyniają się do rozwoju trzeciego sektora polskiej gospodarki.

1. M. Halamska, *Wiejskie organizacje pozarządowe*. Wprowadzenie. [w:] M. Halamska, *Wiejskie organizacje pozarządowe*. Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2008, s. 15.

Organizacja pozarządowa to organizacja obywatelska działająca z własnej inicjatywy na rzecz konkretnego interesu publicznego. Powstaje z woli jej założycieli (osób fizycznych) i jest niezależna od administracji rządowej i samorządowej. Potocznie organizacje pozarządowe nazywa się także trzecim sektorem, organizacją non-profit czy też po prostu NGO (z angielskiego non-governmental organization – organizacja pozarządowa)².

Prawną definicję organizacji pozarządowych odnaleźć możemy w polskiej „konstytucji” trzeciego sektora, jaką jest ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie³. Zgodnie z art. 3 ww. ustawy organizacjami pozarządowymi są osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną oraz niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów o finansach publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, w tym fundacje i stowarzyszenia.

Wśród wszystkich organizacji pozarządowych działających w Polsce to właśnie fundacje i stowarzyszenia stanowią najbardziej popularną formę organizacji non profit. Statystycznie, tylko w 2010 r. zarejestrowanych było 71 tys. stowarzyszeń i 12 tys. fundacji⁴.

Przedmiot działalności organizacji pozarządowych określa ich statut, w którym zawarte są podstawowe cele, do których dąży dany podmiot oraz sposoby i formy ich realizacji. W ramach swojej działalności organizacje non-profit podejmują działania określane mianem tzw. dobrych praktyk, czyli promują postawy i realizują działalność, która przyczynia się m.in. do poprawy warunków bytowych osób w trudnej sytuacji życiowej, aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspierania kultury i tradycji oraz wielu innych społecznie użytecznych działań⁵.

Przykłady dobrych praktyk w NGO

2. http://pl.wikipedia.org/wiki/Organizacja_pozarządowa, stan na dzień 20 maja 2013 r.

3. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. – o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 234 poz. 1536 z późn. zm.).

4. Przewłocka J., *Polskie Organizacje Pozarządowe 2010. Najważniejsze pytania, podstawowe fakty*, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2011, str. 10.

5. Katalog dobrych praktyk dostępny na stronie internetowej <http://www.ngo.pl/>.

II. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych sposobem zarządzania w NGO

Praca dla wszystkich stanowi istotny składnik życia, daje nam możliwość zarabiania pieniędzy, które możemy przeznaczyć na rozwijanie naszych pasji oraz spełnianie marzeń.

Osoby niepełnosprawne mają mniejsze szanse otrzymania upragnionej pracy, co spowodowane jest różnymi czynnikami. Może to wynikać zarówno z mniejszej wydajności fizycznej oraz psychicznej, czy chociażby niemożności pracy na wszystkich stanowiskach⁶. Z problemem bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w sposób skuteczny wydają się walczyć organizacje

pozarządowe. Jak przyznają osoby czynnie działające i wspierające trzeci sektor, praca jest czynnikiem motywującym do życia, daje nieograniczone możliwości rozwijania umiejętności, często zaniedbanych bądź utraconych w wyniku choroby. Wspólne działania są czymś więcej niż terapią – uczą bycia potrzebnym, ponieważ bycie we wspólnocie to także niesienie pomocy innym.

Organizacje pozarządowe tworzone są przez ludzi, dla ludzi. Często powstają dla realizacji konkretnych potrzeb z inicjatywy samych osób niepełnosprawnych. Tak więc organizacja pozarządowa to przede wszystkim społeczność, która ją tworzy i współpracuje ze sobą dla osiągnięcia wspólnego celu. W takich miejscach osoba niepełnosprawna czuje się rozumiana i w pewnym sensie zapomina o problemach, które towarzyszą jej w codziennym życiu. Niezwykle ważny jest fakt, iż organizacje NGO zatrudniają także osoby w pełni sprawne, co sprzyja procesowi integracji i pomaga osobom niepełnosprawnym akceptować swoją odmienność i uczy jak z nią żyć.

6. Por. poradnik Praca i niepełnosprawność: udana integracja, pod.red. B. E. Abramowska, Warszawa 2008, str. 10–13.

Zakład Aktywności Zawodowej Misericordia

Cel: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

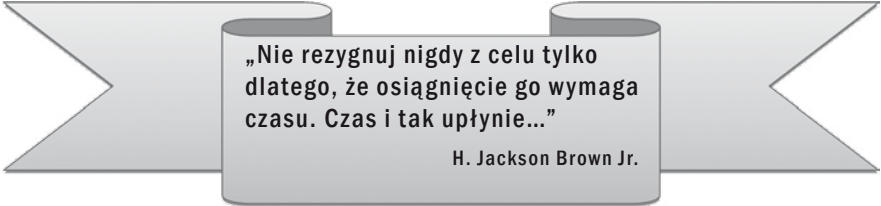

Zakład Aktywności Zawodowej w Lublinie został utworzony 16 października 2009 r. w ramach Charytatywnego Stowarzyszenia Niesienia Pomocy Chorym Misericordia. Stowarzyszenie Misericordia od ponad 20 lat pomaga ludziom niepełnosprawnym, zmagającym się z chorobami umysłu, w przygotowaniu do samodzielnego, niezależnego życia. Obok istniejących ośrodków, tj. Warsztatu Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowego Domu Samopomocy, ZAZ Misericordia niesie szeroko pojętą pomoc osobom wykluczonym społecznie w podjęciu pracy oraz nauki współżycia i współpracy z innymi ludźmi. Głównym obszarem działalności ZAZ Misericordia jest działalność cateringowa i gastronomiczna, wykonywana w siedzibie Kawiarni Santiago Cafe w Lublinie przy ul. Głuskiej, organizowanie przyjęć okolicznościowym a także usługi porządkowe. Zakład zatrudnia osoby o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na takich stanowiskach pracy jak pracownik kawiarni, pomoc kuchenna, czy pracownik prac porządkowych. Zgodnie z ideą ZAZu wypracowany zysk przeznaczany jest na rehabilitację oraz pomoc osobom zatrudnionym w Zakładzie.

III. Aktywizacja sportowa i kulturowa osób niepełnosprawnych sposobem zarządzania w NGO

Sport jako dyscyplina ludzkiej aktywności angażuje ludzi z różnych środowisk, poprawiając ich koordynację ruchową, wpływając korzystnie na kondycję fizyczną, psychiczną i zdrowotną. Osoby regularnie uprawiające sport są bardziej otwarte, zrelaksowane i chętniej nawiązują kontakty z otoczeniem⁷. Współcześnie istnieje wiele dyscyplin sportowych, które z powodzeniem mogą być uprawiane przez osoby niepełnosprawne. Wśród najbardziej popularnych można wymienić: lekką atletykę, tenis stołowy, pływanie oraz łucznictwo. Organizacje pozarządowe powołane do życia w celu umożliwienia dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej włączenia sportu do ich życia codziennego, pośrednio pomagają im także walczyć z chorobą. Sport to także rehabilitacja ruchowa, psychologiczna oraz społeczna, która umożliwia osobie niepełnosprawnej szybszy powrót do zdrowia i społeczeństwa.

„Nie rezygnuj nigdy z celu tylko dlatego, że osiągnięcie go wymaga czasu. Czas i tak upłynie...”

H. Jackson Brown Jr.

7. Por. Kosmol A., Teoria i praktyka sportu niepełnosprawnych., Warszawa 2000, str. 15-35.

Integracyjne Centrum Sportu i Rehabilitacji Start w Lublinie

Cel: Prowadzenie działalności upowszechniającej sport i kulturę wśród osób niepełnosprawnych

Początków istnienia Stowarzyszenia należy doszukiwać się w historii sięgającej lat pięćdziesiątych XX w. Przez pięćdziesiąt lat swojej działalności Stowarzyszenie podlegało różnym reorganizacjom, aż ostatecznie 15 kwietnia 1996 roku na Walnym Zabraniu Delegatów powołano Integracyjne Centrum Sportu i Rehabilitacji „Start” w Lublinie, które swoją działalność kontynuuje i rozwija do dnia dzisiejszego. Do zadań statutowych ICSiR „Start” w Lublinie należy integracja osób niepełnosprawnych z terenu województwa lubelskiego poprzez wychowanie fizyczne, rekreację ruchową i sport. Podobnie jak dla osób dorosłych dotkniętych niepełnosprawnością, często praca staje się głównym motywem do walki z chorobą, tak dzieci i młodzież niepełnosprawna odnajdują sens życia uprawiając różne dyscypliny sportowe, takie jak łucznictwo, pływanie, tenis stołowy, goalball czy lekką atletykę. Integracyjne centrum, realizując swoje cele statutowe organizuje zajęcia szkoleniowe w sekcjach specjalistycznych, umożliwiając tym samym swoim podopiecznym doskonalenie umiejętności w danych dyscyplinach sportowych. Dzięki współpracy z Integracyjnym Centrum, osoby niepełnosprawne mają możliwość uczestniczenia w organizowanych na szczeblach lokalnym, wojewódzkim, krajowym a czasem między światowym zawodach, konkursach oraz paraolimpiadach. Wypełniając swoją misję, Integracyjne Centrum pośrednio spełnia także funkcje socjalne i resocjalizacyjne. Osoby zaangażowane sportowo mają bowiem motywację do życia i walki ze swoimi słabościami oraz uzależnieniami. Sport wpływa korzystnie na kondycję fizyczną, psychiczną i zdrowotną, co w przypadku osób niepełnosprawnych jest niezwykle ważne. Poniższy schemat obrazuje role i funkcje, jakie sport odgrywa w życiu osób niepełnosprawnych.

IV. Dobre praktyki organizacji Non-profit dla osób w trudnej sytuacji materialnej i życiowej

Środki masowego przekazu takie jak telewizja, internet oraz prasa codziennie dostarczają informacji o problemach społeczności w Polsce i na świecie, spośród których najbardziej powszechne są bieda, głód oraz bezdomność. Na świecie istnieją setki organizacji pozarządowych, które zostały stworzone w celu niesienia pomocy najbardziej potrzebującym.

Wiele ogromnych przedsięwzięć społecznych zrealizowano dzięki wolontariuszom, którzy dobrowolnie, bezpłatnie i świadomie poświęcają swój czas aby pomagać innym⁸. Jak sami podkreślają, bezpłatna pomoc to taka, która nie przynosi wynagrodzenia materialnego, jednak daje coś więcej: satysfakcję, poczucie sensu życia i wspólnoty oraz możliwość poznania wspaniałych ludzi z całego świata.

Caritas Polska

Cel: Udzielanie pomocy charytatywnej osobom w trudnej sytuacji materialnej i życiowej w Polsce i za granicą.

Caritas Polska jest instytucją charytatywną Konferencji Episkopatu Polski. W 2004 roku otrzymała status organizacji pożytku publicznego. Caritas jest jedną z najprężniej działających organizacji non-profit na terenie Polski. Zajmuje się działalnością operacyjną, organizując zbiórki funduszy zarówno dla rodaków jak i społeczności zagranicznej, udziela szeroko pojętej pomocy – materialnej, prawnej, finansowej, doradczej i psychologicznej osobom

8. Zob. GWIZDEK Bożena: Wolontariusz – obopólna korzyść // Niebieska Linia. – 2003, nr 6, s. 7–9.

bezdolnym, samotnym, starszym, imigrantom, uchodźcom, dzieciom z ubogich rodzin oraz osobom chorym. Świadczona przez Caritas pomoc jest długoterminowa, doraźna, bądź jednorazowa. Organizacja rozpoznaje skale i obszary ubóstwa i trafia do tych, którzy najbardziej potrzebują jej pomocy. W ramach swojej działalności Caritas wspiera także rodziny dotknięte klęskami żywiołowymi, dostarczając im ciepłe posiłki, odzież, obuwie, lekarstwa, środki czystości oraz higieny osobistej. Od ponad 10 lat Caritas przeprowadza kampanię społeczną „Kromka chleba”. Środki finansowe zebrane dzięki akcji, przekazywane są dla osób dotkniętych problemem ubóstwa. Akcja ma także na celu uwrażliwienie społeczeństwa na problem biedy wśród osób zagrożonych bądź wykluczonych społecznie: chorych, niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych. Na uwagę zasługują także fakt, iż organizacja Caritas nie pozostaje obojętna na problemy osób żyjących na obczyźnie. Co roku organizuje paczki świąteczne dla Polaków żyjących na Wschodzie, udziela pomocy materialnej głodującej i umierającej z pragnienia Afryce a także kontynuuje projekt „Adopcja na odległość”, dzięki któremu tysiące dzieci otrzymują środki na wyżywienie, odzież a przede wszystkim edukację, która pozwala im spełniać swoje marzenia.

The advertisement features a collage of four black and white photographs: a young girl, a group of people in a room, a group of children, and a map of India with 'Nellore' marked. Below the photos is the Caritas logo and the text 'ADOPCJA NA ODLEGŁOŚĆ'. At the bottom, a grey rounded rectangle contains the text 'Ty też możesz pomóc' and the website 'www.adopcjanaodleglosc.caritas.pl'.

**ADOPCJA
NA ODLEGŁOŚĆ**

Ty też możesz pomóc
www.adopcjanaodleglosc.caritas.pl

V. NGO w obronie tradycji, kultury i historii Polski

Działalność organizacji pozarządowych to nie tylko niesienie pomocy ludziom ale jak pokazuje wiele stowarzyszeń, fundacji i klubów także wspieranie kultury, tradycji i historii polskiej. Organizacje non-profit coraz chętniej angażują się w przedsięwzięcia i działania, które przyczyniają się do wzrostu świadomości historycznej i kulturowej społeczności

lokalnych. Taka działalność jest żywym świadectwem, że pamiętamy o tym, iż polska kultura, tradycja i historia kształtowała się w trudnych dla Polski czasach a naszym zadaniem jest podtrzymanie i przekazywanie następnym pokoleniom dziedzictwa kulturowego.

Stowarzyszenie Studnia Pamięci

Stowarzyszenie Studnia Pamięci powstało 10 grudnia 2008 r. z inicjatywy osób, które połączyły wspólne zainteresowania i zamiłowanie do historii Polski. Działalność Stowarzyszenia związana jest z edukacją historyczną dotyczącą Holocaustu, łamaniem praw człowieka i dyskryminacją. Członkowie Stowarzyszenia w aktywny sposób wykonują swoją misję, organizując podróże edukacyjne do miejsc pamięci historycznej w Polsce, Niemczech oraz na Ukrainie, warsztaty zajęciowe, pokazy filmów, czy konferencje naukowe. Na swojej stronie internetowej (www.studniapamieci.blox.pl) na bieżąco informują o organizowanych w całej Polsce spotkaniach, konferencjach i warsztatach, w których każdy zainteresowany może wziąć udział.

Łaszczowieckie Stowarzyszenie Oświatowe

Łaszczowieckie Stowarzyszenie Oświatowe jest podmiotem, działającym na terenie województwa lubelskiego, którego celem jest bezpłatna działalność naukowa, edukacyjna i kulturalna. Stowarzyszenie wypełnia swój statut organizując koncerty, występy, wernisaże, a także zajęcia dodatkowe, które umożliwiają dzieciom i młodzieży rozwijanie swoich pasji i zainteresowań. Podopieczni stowarzyszenia mają możliwość wzięcia udziału w zawodach, imprezach sportowych, rekreacyjnych i turystycznych. Dzieciom szczególnie uzdolnionych Stowarzyszenia zapewnia opiekę stypendialną, która pomoże im w pogłębianiu wiedzy i szlifowaniu talentów.

VI. Wizyty studyjne

Kraina Rumianku

W ramach projektu „KLAPS” – Kuźnia Liderów i Animatorów Przedsiębiorczości Społecznej zorganizowano

jednodniowe wizyty studyjne we wzorcowej organizacji sektora ekonomii społecznej – Krainie Rumianku w gminie Podedwórze. W wizytach wzięli udział uczestnicy Akademii Liderów Przedsiębiorczości Społecznej oraz Akademii Animatorów Przedsiębiorczości Społecznej. Podstawowym celem realizacji wizyt studyjnych było zaprezentowanie i promowanie dobrych praktyk w zakresie ekonomii społecznej. Dzięki uczestnictwu w wizycie Liderzy oraz Animatorzy mieli nie tylko okazję wymienić się doświadczeniami i poznać dobre rozwiązania stosowane w innych organizacjach, ale również zapoznali się z działalnością stowarzyszenia oraz wzięli udział w zajęciach przygotowanych przez gospodarza wizyty.

Kraina Rumianku jest stowarzyszeniem z długoletnią tradycją, sięgającą 2001 roku. W swojej działalności realizuje misję: Rozwój przedsiębiorczości w oparciu o dziedzictwo kultury i zasoby środowiska naturalnego oraz wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Celem stowarzyszenia jest podtrzymanie tradycji narodowej, podejmowanie działań wspomagających rozwój edukacji, nauki, ekologii oraz przedsiębiorczości. Kraina rumianku wspiera rozwój wolontariatu, promuje integrację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych a także dba o zrównoważony rozwój gminy i regionu. Realizując swoje cele statutowe, Kraina Rumianku codziennie prezentuje dobre praktyki: prowadzi działalność wydawniczą i popularyzatorską, niesie pomoc w zakładaniu gospodarstw agroturystycznych, organizuje kursy, warsztaty oraz imprezy promujące gminę oraz region. Istnienie stowarzyszenia jest świadectwem tego, jak wiele do codziennego życia wnoszą organizację pozarządowe i może stać się inspiracją dla innych działających i nowo powstających podmiotów ekonomii społecznej.

Podsumowanie

Działalność organizacji pozarządowych to sposób na zaspokojenie potrzeb różnych grup społecznych. Jednym oferuje miejsca pracy, innym daje możliwość rozwijania swoich pasji i zainteresowań, jeszcze innym umożliwia integrację społeczną i zawodową. Każda z organizacji non-profit powstaje z myślą o rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych oraz świadczeniu zindywidualizowanej pomocy społecznościom lokalnym. Jako dobrą praktykę możemy więc uznać każde działanie, któremu przyświeca cel społecznie użyteczny i dzięki któremu inny człowiek poczuje się potrzebny i doceniony, bez względu na swoją odmienność wynikającą z biedy, choroby, pochodzenia, czy wykształcenia. W organizacjach pozarządowych to ludzie stanowią najważniejszy a czasem jedyny kapitał jakim organizacja dysponuje. Przedstawione w niniejszej publikacji przykłady organizacji non-profit pokazują, że aby osiągnąć zamierzony cel nie trzeba wiele. Wystarczą ludzie, których połączy wspólna pasja do niesienia pomocy innym ludziom oraz wiara, że to co robią ma sens.

Mamy nadzieję, że opisane przykłady staną się inspiracją dla dopiero powstających organizacji pozarządowych i przyczynią się do rozwoju trzeciego sektora polskiej gospodarki.

Wykaz literatury

1. Halamska M., *Wiejskie organizacje pozarządowe. Wprowadzenie* [w:] M. Halamska, *Wiejskie organizacje pozarządowe*, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2008.
2. Przewłocka J., *Polskie Organizacje Pozarządowe 2010. Najważniejsze pytania, podstawowe fakty*, Stowarzyszenie, Klon/Jawor, Warszawa 2011.
3. Kosmol A., *Teoria i praktyka sportu niepełnosprawnych*, Warszawa 2000.
4. Gwizdek B.: *Wolontariusz – obopólna korzyść // Niebieska Linia* – 2003, nr 6.
5. Publikacja *Praca i niepełnosprawność: udana integracja*, pod. red. Abramowska B. E., Warszawa 2008.
6. Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z dnia 24 kwietnia.
7. 2003 r., Dz. U. z 2003 r. nr 96 poz.873, tekst jednolity z późniejszymi zmianami.

Przydatne linki

1. www.ngo.pl
2. www.ekonomiaspoleczna.pl
3. www.wolontariat.org.pl
4. www.dziennikustaw.gov.pl
5. www.pozytek.gov.pl
6. www.mpips.gov.pl
7. www.wikipedia.pl